

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МИРОНЕНКО КРИСТІНА СЕРГІЇВНА

УДК 65.01:658.589 (043.3/.5)

**ЕКОНОМІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ РЕІНЖІНІРИНГУ
БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Спеціальність: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському національному політехнічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Філіппова Світлана Валеріївна,
Одеський національний політехнічний університет,
директор Інституту бізнесу, економіки та
інформаційних технологій.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Лепейко Тетяна Іванівна,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця,
завідувач кафедри менеджменту та бізнесу;

доктор економічних наук, професор
Таранюк Леонід Миколайович,
Сумський державний університет,
професор кафедри економіки та бізнес-
адміністрування.

Захист відбудеться «27» жовтня 2017 р. о 10³⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.052.10 в Одеському національному політехнічному університеті за адресою: 65044, м. Одеса, проспект Шевченка, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського національного політехнічного університету за адресою: 65044, м. Одеса, проспект Шевченка, 1.

Автореферат розісланий «27» вересня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г.Б. Свінарьова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Умови господарювання промислових підприємств України відзначаються сьогодні постійними непрогнозованими змінами середовища, негативним впливом інфляції, зростанням вартості ресурсів та ризиків. Внаслідок дії згаданих чинників промислові підприємства зазвичай мають незадовільний економічний стан, втрачаючи інноваційну активність та інвестиційну привабливість для інвесторів. Все це відбувається на тлі стрімкого світового розвитку нових технологій виробництва та управління. Тому виникає потреба у інноваційних управлінських підходах до покращення виробничих систем підприємств та систем їх управління.

До ефективних методів економічно-організаційного оздоровлення промислових підприємств відноситься реінжиніринг його бізнес-процесів, який застосовують, коли традиційні методи оптимізації не вирішують головних проблем. Дослідженню реінжинірингу присвячені роботи зарубіжних вчених Я. Гріганса, Т. Давенпорта, Е. Зіндера, Л. Оголеву, Е. Ойхмана, Е. Попова, В. Репіна, М. Ротера, М. Робсона, Ю. Тельнова, Е. Уткіна, М. Хаммера, Дж. Харінгтона, Д. Чампі, А.-В. Шеера. Серед вітчизняних вчених-економістів, які займалися його проблематикою на тлі формування вітчизняної теорії інноваційного менеджменту, можна відмітити: О. Віноградову, М. Войнаренка, О. Гавріша, В. Захарченко, С. Ілляшенка, О. Криворучко, Т. Лепейко, В. Мединського, Л. Мельника, М. Меркулова, С. Меховича, З. Соколовську, А. Сохніча, Л. Таранюка, О. Телетова, С. Філіппову, А. Хаюстова, Е. Холіна, С. Черемних, А. Череп, Л. Чернобай, роботи яких досліджувалися у дисертації. Хоча у працях цих авторів ґрунтовно розглянуті базові аспекти реінжинірингу, спостерігається деяка різноплановість методологічних та методичних основ, недостатність висвітлення особливостей реінжинірингу на інноваційно-активних підприємствах та особливостей їх економічного оцінювання. Йдеться про його наукове і класифікаційне підґрунтя, інструментально-методичне забезпечення. Зважаючи на це, існує потреба у розробленні теоретико-методичного базису та прикладних засад комплексного економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних підприємствах, зокрема його функціональної моделі та організаційного забезпечення, індикативного моніторингу реінжинірингу бізнес-процесів, методичних підходів та інструментарію оцінювання. Зазначене зумовило вибір теми дисертації, її мету, завдання, предмет, структуру та напрями дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Проведені у дисертації дослідження відповідають тематичним планам НДР ОНПУ за період 2012-2016 рр., їх матеріали використані при виконанні держбюджетної теми «Розробка теоретико-методологічних засад формування системи економічної безпеки підприємств структуро-формуєчих галузей реального сектора економіки регіону з використанням чинника вартості підприємства» (номер державної реєстрації 0112U002912, 2011-2014 рр.), де автором проаналізовано особливості реінжинірингу бізнес-процесів на промислових підприємствах,

обґрунтовано класифікаційні ознаки моделей і показників результативності реінжинірингу бізнес-процесів; госпдогвірної теми «Визначення особливостей бізнес-процесів на промисловому підприємстві. Розробка моделі системи управління бізнес-процесами на промисловому підприємстві та її інструментального забезпечення» (№ 1719-82, 2014 рр.), де автором оцінено вплив заходів з бізнес-реінжинірингу на якість роботи підприємства, надано рекомендації щодо використання інструментальних засобів оцінювання.

Дисертант приймав участь у виконанні вказаних тем як співвиконавець (акт впровадження від 03.10.2016 р.). Темі відповідають напряму Одеського національного політехнічного університету з переліку пріоритетних тематичних напрямів ВНЗ та наукових установ (наказ МОН України № 535 від 07.06.2011 р.).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є розроблення та обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів і рекомендацій щодо комплексного економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах.

Досягнення мети роботи зумовило необхідність вирішення *завдань*:

- дослідити ретроспективу утворення реінжинірингу бізнес-процесів як технології управління, визначити й обґрунтувати його змістовність та особливості для інноваційно-активних промислових підприємств;

- класифікувати чинники, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах;

- проаналізувати передумови запровадження реінжинірингу бізнес-процесів на вітчизняних промислових підприємствах, обґрунтувати їх основні перешкоди та завдання оцінювання;

- дослідити основні підходи, моделі і методи оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів, обґрунтувати їх застосовність для інноваційно-активних промислових підприємств;

- надати змістовну характеристику комплексного економічного оцінювання та індикативного моніторингу реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах, обґрунтувати їх наукові засади та складові;

- розробити функціональну модель, організаційне забезпечення та формалізацію комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів для інноваційно-активного промислового підприємства;

- розробити методичні підходи та рекомендації щодо комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активних промислових підприємств та відповідну систему показників-індикаторів.

Об'єктом дослідження є процес економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних підприємствах.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні засади економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах, його функціонально-організаційного та методичного забезпечення.

Методи дослідження. Для вирішення завдань використані такі *методи*: історичного та емпіричного дослідження, систематизації – при вивченні понятійного апарату, наукового базису реінжинірингу бізнес-процесів; класифікаційно-аналітичний та групування – для класифікації видів бізнес-процесів і реінжинірингу, чинників, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на промислових підприємствах, моделей і методів його оцінювання; економіко-статистичного і фінансового аналізу, індексний – при аналізуванні стану інноваційної активності промислових підприємств, передумов запровадження реінжинірингу бізнес-процесів, інструментів аналізу *Microsoft Excel*, анкетування – для оцінювання чинників, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на промислових підприємствах; діалектичного і порівняльного – для характеристики моделей і методів оцінювання реінжинірингу; системний, експертних оцінок і комплексний підхід – для розробки комплексного оцінювання та його методичного інструментарію, індикативного моніторингу реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах; логіко-змістовне моделювання – при розробленні функціональної моделі комплексного оцінювання реінжинірингу інноваційно-активного підприємства; ієрархічний, системно-структурного та економіко-статистичний аналізу – для побудови і апробації системи його показників; логічний – для побудови структури та узагальнення результатів дослідження. Інформаційну базу дослідження утворили праці вчених, фахівців-практиків з проблематики реінжинірингу бізнес-процесів та його економічного оцінювання, чинне законодавство і нормативно-правові акти, дані Державної служби статистики України, аналітичні та статистичні матеріали відкритого друку, звітність підприємств, результати власних досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні теоретико-методичного підґрунтя економічного оцінювання результативності бізнес-реінжинірингу і рекомендацій щодо його впровадження на інноваційно-активних промислових підприємствах.

Найбільш вагомими науковими результатами, що становлять наукову новизну: удосконалено:

- наукове обґрунтування економічної доцільності запровадження бізнес-реінжинірингу на вітчизняних підприємствах, що на відміну від наявних напрацювань, доповнене: систематизацією передумов, перешкод і особливостей його запровадження на вітчизняних інноваційно-активних промислових підприємствах для управління безперервним вдосконаленням, та обґрунтуванням реінжинірингу як складовою інноваційного процесу;

- класифікацію чинників, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на підприємстві, відмінностями якої є: а) виділення ознак трьох типів (що висвітлюють сутність реінжинірингу; пов'язані з особливостями середовища, де він проводиться; пов'язані з реінжинірингом як технологією управління); б) змінена рольова характеристика чинників для інноваційно-активних промислових підприємств;

- науково-теоретичний базис економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів підприємства, що на відміну від існуючих: а) враховує

особливості інноваційно-активних промислових підприємств; б) містить змістовну характеристику комплексного економічного оцінювання реінжинірингу їх бізнес-процесів, інтегрованого з індикативним моніторингом; в) додає до об'єктів моніторингу і оцінювання реінжинірингу процеси та явища, що його супроводжують (управлінські компетентності команди з реінжинірингу; її забезпеченість ресурсами та повноваженнями; чинники впливу на реінжиніринг; обслуговуючі процеси та види управлінської діяльності; помилки реінжинірингу, його економічного оцінювання та індикативного моніторингу);

– *методологічне підґрунтя економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на підприємствах*, відмінністю якого є адаптованість підходів, моделей і методів до інноваційно-активних промислових підприємств за критеріями їх застосовності та впливу на результативність інноваційного розвитку, а також додання до критеріїв ефективності реінжинірингу ступеню досягнення його мети та дотримання траєкторії руху підприємства як системи бізнес-процесів до мети інноваційного розвитку;

– *обґрунтування сутності і складових функціонально-організаційного забезпечення оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів*, відмінністю яких є: а) варіативність його організаційного забезпечення за критерієм часу існування та обґрунтування доцільності тривалого функціонування команди з реінжинірингу; б) *функціональна модель комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства*, яка структурує його функціональний контур; в) компетентнісна формалізація оцінювання визначенням профілю компетентностей команди з реінжинірингу; г) функціональний та організаційний розподіл відповідальності з реінжинірингу персоналу підприємства та його оцінювання; д) додання до кола його завдань паспортизації бізнес-процесів;

дістало подальшого розвитку:

– *сутнісна характеристика реінжинірингу бізнес-процесів підприємства*, що, на відміну від існуючих підходів, визначає: *реінжиніринг бізнес-процесів як технологію управління*, що інтегрує новітні інформаційні технології та потенціал персоналу; *особливості реінжинірингу інноваційно-активних підприємств як*: а) належність бізнес-процесів підприємства водночас до двох механізмів: формування споживчої цінності перетворенням ресурсів та інноваційного розвитку; б) інноваційну спрямованість реінжинірингу;

– *інструментально-методичне забезпечення оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів промислових підприємств*, методичні підходи якого відрізняються комплексним характером, оцінюючи реінжиніринг окремого бізнес-процесу інноваційно-активного підприємства та системи бізнес-процесів, *система показників* містить показники-індикатори інноваційної активності, інноваційного потенціалу та ефективності інновацій підприємств, а *індикативний моніторинг* охоплює період після реінжинірингу, застосовує табло показників інноваційної діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці наукових методично завершених рекомендацій щодо економічного оцінювання

реінжинірингу бізнес-процесів та рекомендацій щодо його впровадження на інноваційно-активних підприємствах, які підвищують його результативність. Рекомендації впроваджені ТОВ НВЦ «Економінформ» (акт про впровадження № 87 від 03.06.2016 р.), ТОВ «ХК Мікрон» (акт № 327 від 30.08.2016 р.), ТОВ «Ростдорстрой» (акт № 294 від 29.06.2016 р.), ПАТ «Північтранс» (акт № 537 від 31.08.2016 р.), ТОВ «Одеське шляхо-будівельне управління» (акт № 1024 від 16.08.2016 р.). Результати дисертації використано в навчальному процесі Одеського національного політехнічного університету МОН України при підготовці навчальних програм і навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Бізнес-планування», «Логістика» і «Стратегічне управління інноваційним розвитком виробничого підприємства» (акт впровадження від 05.10.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних підприємствах. Всі наукові результати, викладені в дисертації, одержано автором особисто. З наукових праць, виданих в співавторстві, у роботі використані лише ті ідеї та положення, що складають його індивідуальний внесок, зазначений в авторефераті у переліку публікацій за темою дисертації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися на 13 науково-практичних конференціях та круглих столах, зокрема: Всеукраїнському круглому столі «Інформаційна революція та економічний розвиток країн» (м. Київ, 2013 р.), Міжнародній конференції «HR management in the field of professors teaching talented students» (м. Будапешт, 2013 р.), X, XI Міжнародній науково-практичній конференції «Наука и образование» (м. Прага, 2014 р., 2015 р.), I, II Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка: Реалії часу і перспективи» (м. Одеса, 2014 р., 2015 р.), Міжнародній конференції «American risk capital for technological, economical and scientific developments» (м. Будапешт, 2014 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Development of Organisations and Regions – Challenges for Economics and Management Sciences» (м. Люблін, 2014 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Фундаментальная и прикладная наука – 2014» (м. Шеффілд, 2014 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка: погляд молоді» (м. Одеса, 2014 р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка і управління в умовах глобалізації» (м. Кривий Ріг, 2015 р.), I Міжнародній науково-практичній конференції «Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо- та макрорівнях» (м. Одеса, 2015 р.), XXI Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки» (м. Одеса, 2016 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 18 наукових праць, з них: 3 монографії (в співавторстві); 5 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 5 включено у міжнародні наукометричні бази, 7 доповідей і тез доповідей у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 26,78 д.а., з яких 13,95 д.а. належать особисто автору.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох

розділів і висновків, списку використаних джерел з 234 найменувань – на 29 сторінках, 3 додатки – на 14 сторінках. Повний обсяг дисертації – 271 сторінка, з них 213 сторінок основного тексту. Дисертація містить 28 рисунків, з яких 5 займають повні сторінки, 49 таблиць, з яких 5 займають 10 повних сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації; розкрито її зв'язок з науковими темами; сформульовано мету дослідження і завдання, об'єкт, предмет і методи; визначено наукову новизну і практичне значення результатів, представлено дані про апробацію результатів дослідження і публікації.

У **першому розділі** – «Теоретичні засади реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах» – досліджено: ретроспективу утворення реінжинірингу бізнес-процесів як технології управління, класифіковано чинники, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на промислових підприємствах, обґрунтовано особливості реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах.

З дослідження ретроспективи утворення реінжинірингу бізнес-процесів в теорії управління як технології управління підприємством та різних наукових підходів випливає, що існуючі *концепції реінжинірингу суперечливі* і висвітлюють його з різних позицій: як метод змін, сукупність заходів, механізм або як певне явище, приділяючи пильну увагу окремим рисам або наслідкам реінжинірингу. Розбіжності спостерігаються майже у всіх якісних характеристиках реінжинірингу, його класифікації, категорійному апараті.

Множинність підходів обумовила необхідність удосконалення *визначення реінжинірингу бізнес-процесів* як своєчасного використання новітніх інформаційних технологій та потенціалу персоналу для адаптації підприємства до мінливого ринкового середовища та покращення основних показників у декілька разів, що характеризується стрибкоподібним перепроєктуванням потрібних елементів організаційно-економічного механізму та обов'язково супроводжується кардинальними якісними змінами в діяльності підприємства або його частині, що потребує втручання. Таке визначення розглядає підприємство як єдину функціонуючу систему та наполягає на перетворенні усього його організаційно-економічного механізму задля більш ефективного досягнення мети. Воно доводить, що своєчасне використання інновацій та інформаційних технологій дозволяє домогтися стійких конкурентних переваг, поєднання яких з людським потенціалом (його знаннями та навичками) і досвідом роботи управлінського персоналу підвищує ефективність діяльності підприємства шляхом видалення затратних та малоефективних бізнес-процесів, підвищення рівня якості продукції.

Запропоновано *зведену класифікацію чинників, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на промислових підприємствах* (рис. 1), відмінностями якої є системне застосування трьох груп ознак: а) традиційних, введених засновниками теорії реінжинірингу: суто зовнішніх (клієнти або споживачі, конкуренція), умовно зовнішніх та умовно-внутрішніх (зміни);

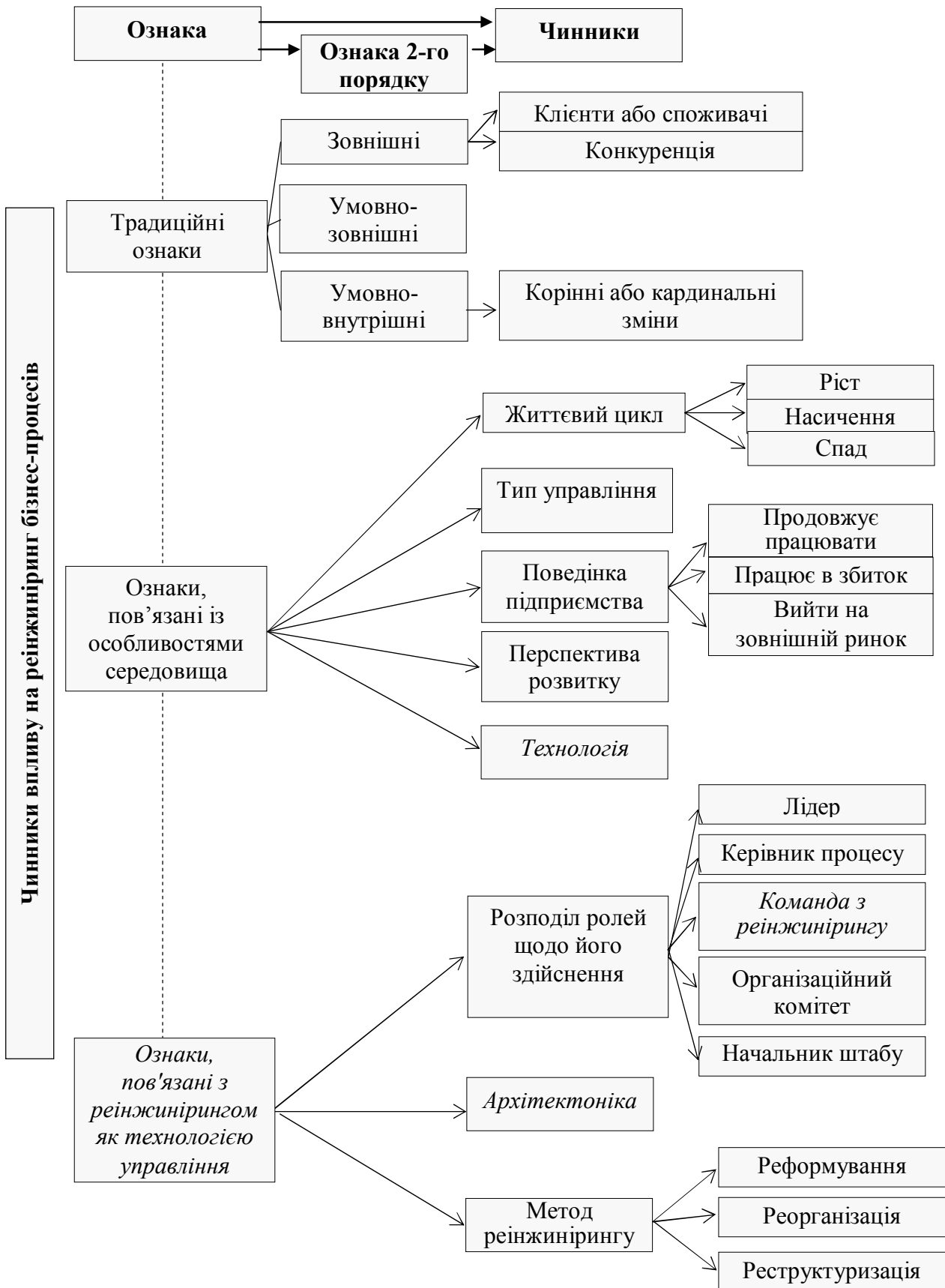

Рисунок 1 – Зведена класифікація чинників, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на промислових підприємствах

б) ознак, що пов'язані з особливостями середовища, де проводитиметься

реінжиніринг (життєвий цикл продукції та підприємства; тип управління, поведінка та перспектива розвитку підприємства; технологія); в) ознак, що пов'язані з характеристиками реінжинірингом як технології управління (розподіл ролей; архітектоніка або структурно-логічна схема та принципи; метод реінжинірингу). Це дозволяє: а) виділити чинники, що визначають особливості зовнішнього та внутрішнього середовища, змістовні ознаки, що впливають із сутності реінжинірингу як технології управління; б) поєднати традиційний та новітні підходи до групування чинників та в) є підґрунтям для розвитку даної класифікації для інноваційно-активних підприємств.

Характерною рисою бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства є наявність упорядкованої сукупності послідовних або послідовно-паралельних операцій на підприємстві, спрямованих на перетворення вхідних інформаційних чи матеріальних потоків у інноваційну продукцію, що представляє цінність для клієнта. Відмінності бізнес-процесів такого підприємства проявляються в інноваційній сфері як процеси технологічного розвитку та інноваційної діяльності, об'єднуючи процеси з пошуку інноваційних ідей, їх перевірки, тестування, подальшої комерціалізації.

Відповідно, реінжиніринг бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах має певні особливості. По-перше, бізнес-процеси та цілі реінжинірингу таких підприємств пов'язані з інноваційною діяльністю та інноваційним розвитком, тому впливають на склад показників оцінювання та перелік бізнес-процесів, орієнтуючи їх на інноваційний процес. По-друге, бізнес-процесами є система безперервних, взаємопов'язаних, упорядкованих і керованих дій (процедур, операцій, функцій), яка є водночас елементом двох механізмів: а) формування споживчої цінності через перетворення потрібних ресурсів та б) інноваційного розвитку. Дії виконуються для досягнення однієї комплексної цілі – забезпечення ефективності підприємства, результативності інноваційного розвитку, донесення доданої вартості споживчої цінності до ринку через бізнес-модель підприємства. По-третє, інноваційно-активним підприємствам потрібні види реінжинірингу, які охоплюють інноваційну сферу підприємства та є різновидом інноваційно-спрямованого реінжинірингу.

У підсумку, висунуто таку *робочу гіпотезу дослідження*: реінжиніринг бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства має забезпечувати безперервність, швидкість та результативність інноваційного розвитку, тому механізм та інструментарій його економічного оцінювання потребує комплексного підходу, що має це враховувати.

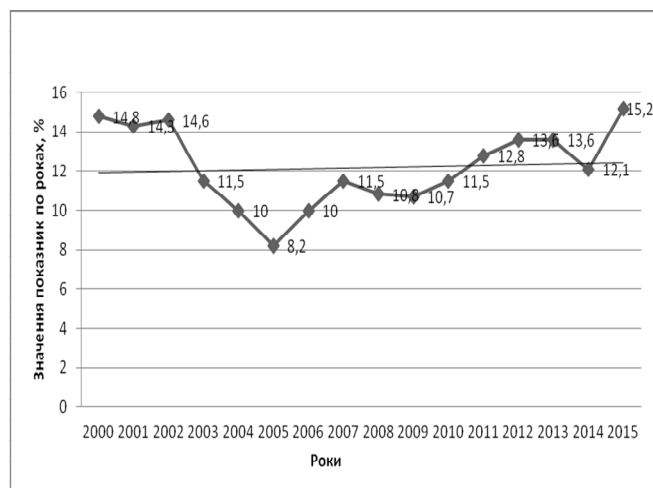
У другому розділі – «Основні тенденції розвитку реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах та методів його оцінювання» – досліджено стан інноваційної активності промислових підприємств та передумови запровадження реінжинірингу бізнес-процесів; узагальнено основні моделі, методи оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів.

Стан інноваційної активності промислових підприємств та передумови запровадження реінжинірингу бізнес-процесів є взаємно пов'язаними, оскільки реінжиніринг є складовою інновацій. Передумови його запровадження на підприємствах утворюють: а) макро-тенденції та світові тренди інноваційного

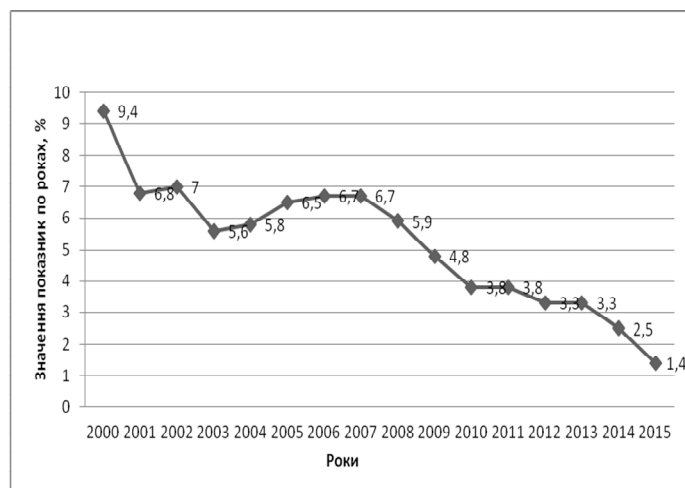
розвитку промислових підприємств, які за оцінюванням світового економічного форуму, в Україні відповідають рівню країни-інноватора, що лише формується. Це підтверджує 64 місце, яке у 2015 р. Україна посіла із негативною відміткою сумарного балу з інноваційної ефективності та інноваційними затратами 0,45; б) складні загальноекономічні умови бізнесу: домінують регуляторні проблеми, їх негативні наслідки: зарегульованість, непередбачуваність змін законодавства та податкового регулювання, недовіра кредитної системи, падіння економічної активності населення. Нормативна база інноваційного розвитку та інноваційної діяльності вітчизняних підприємств є досі недосконалою.

Інноваційна активність підприємства оцінюється наявністю завершених інновацій, ступенем участі підприємства в їх розробці, наявністю на підприємстві підрозділів, що виконують дослідження і розробки. Загальні тенденції інноваційної активності промислових підприємств *відповідають п'яти типовим можливим змінам на підприємствах*: використання нової техніки, нових технологічних процесів або нового ринкового забезпечення виробництва (купівля-продаж); впровадження продукції з новими властивостями; використання нової сировини; зміна в організації виробництва і його матеріально-технічного забезпечення; поява нових ринків збуту.

Впровадження інновацій на промислових підприємствах в Україні показує задовільні результати, проте до 2012 р. спостерігається пікові значення окремих показників. Це підкреслює несистемність інноваційної активності промислових підприємств. З 2012 р. досі більшість показників їх інноваційної активності не досягла цих пікових величин (рис. 2).

(1)

(2)

1 - Частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, %

2 - Частка реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції, %

Рисунок 2 – Частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, та частка реалізованої ними інноваційної продукції

До передумов, що обумовлюють доцільність реінжинірингу, відноситься висока ступінь ймовірності банкрутства підприємства, яку розраховано за вибіркою підприємств Одеської та інших областей.

Припущення щодо зв'язку реінжинірингу зі стадіями життєвого циклу підприємств підтверджується даними аналізу 32-х підприємств (табл. 1).

Таблиця 1 – Характеристика економічного розвитку вибірки підприємств у 2012-2015 рр.: фрагмент дослідження

Назва обстеженого підприємства	Ознаки розвитку: зростання				
	Вартості майна	Оборотності активів	Рентабельності		
			продукції	операційної діяльності	загальної діяльності
<i>Присутні всі ознаки розвитку – 100% (5 ознак)</i>					
1. ТОВ «Ростдорстрой»	+	+	+	+	+
<i>Присутня більшість ознак розвитку – 60-80% (3-4 ознаки)</i>					
2. ТОВ НВЦ «Економінформ»	-	+	-	+	+
3. ТОВ «ХК Мікрон»	+	+	-	-	+
<i>Присутня меншість ознак розвитку – 60-80% (1-2 ознаки)</i>					
4. ТОВ «Одеське шляхо-будівельне управління»	-	+	+	-	-
<i>Немає жодної ознаки розвитку – 0% (0 ознак)</i>					
5. ПАТ «Спецавтоматика»	-	-	-	-	-
Всього кількість підприємств, од.	16	17	16	18	15
Частка у загальній кількості підприємств, %	50	53	50	56	47

Ретроспективний порівняльний аналіз моделей реінжинірингу бізнес-процесів довів, що їх на сьогодні є значна кількість, тому обрати оптимальну досить складно. Водночас, досі немає чіткої завершеної методології проектного впровадження реінжинірингу бізнес-процесів та обрання методу виконання проекту – еволюційного або революційного, які відрізняються характером змін існуючих процесів. Для опису бізнес-процесів підприємств застосовні декілька методологій, найбільш поширених з яких є: моделювання бізнес-процесів, опис потоків робіт, опис потоків даних, існування та еволюційний розвиток яких обумовлені множинністю методів, мов і термінології.

Найважливішою технологією реінжинірингу є планування ресурсів підприємства (ERP), інтегроване з інформаційними технологіями на тлі постійного удосконалення функціоналу, що має три варіанти стратегії (великого вибуху, крок за кроком, пілотне впровадження) та три варіанти впровадження (реінжиніринг бізнес-процесів до впровадження ERP-системи, реалізація системи планування ресурсів підприємства за уникненням реінжинірингу, одночасний реінжиніринг і впровадження ERP-системи). Відбувається активний перехід до використання інтегрованих методологій та інструментальних засобів. Використання останніх (імітаційне моделювання бізнес-процесів, графічний опис, аналіз,) при моделюванні залежить від завдань опису й аналізу бізнес-процесів підприємства. Найбільш повним є два види програмного забезпечення – «ІНТАЛЕВ: Корпоративний навігатор» та Fox Manager. Проте однозначно визначити кращу модель та метод моделювання неможливо, оскільки кожен з них має переваги та недоліки.

Не можна виділити універсальну систему оцінювання результативності реінжинірингу так, як в кожному окремому випадку вона впливає на певні складові функціонування підприємства в цілому. Можна проаналізувати лише як результат показники, безпосередньо або побічно пов'язані з реінжинірингом

бізнес-процесів: персонал, стратегію, технології, організаційні та виробничі процеси; час, якість, витрати та продуктивність. Вони відрізняються широтою, групуванням, методиками розрахунку, а підходи розширюють коло показників або адаптуються під існуючі автоматизовані системи аналізу та оцінювання.

Для інноваційно-активного підприємства потрібно врахувати, що: а) реінжиніринг бізнес-процесів має підвищити результативність його інноваційного розвитку; б) коло та рівень ризиків значно збільшується, тому ризики потрібно обов'язково оцінювати та враховувати; в) економічне оцінювання реінжинірингу має охоплювати всі його етапи та складові, які мають власні об'єкти оцінювання та обмеження двох типів (інноваційного розвитку конкретного підприємства та реінжинірингу його бізнес-процесів). Йдеться про доцільність, параметри протікання та результативність реінжинірингу. Це втілюється у склад та напрямки групування показників-індикаторів та їх подальшого розгорнутого економічного оцінювання за допомогою системи з врахуванням об'єктивних обмежень.

Основні методи аналізу бізнес-процесів – це методи статистичного аналізу і прогнозування, нейтронних мереж, інтелектуального аналізу даних прикладних програм, що підтримують інструментальні засоби SAS, Oracle, Express, Business, SPSS тощо. Їх варто використовувати системно, проводячи моніторинг бізнес-процесів з вартісною оцінкою, тестуванням і коригуванням бізнес-процесів за допомогою статистичного й імітаційного методів.

Економічне оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного підприємства має *відмінні етапи та типові узагальнені завдання*: ідентифікація бізнес-процесів інноваційно-активного підприємства; пошук вузьких місць, аналізі проблем, які потребують вирішення; моніторинг процесу прийняття рішення про реінжиніринг; моніторинг процесу розробки проекту реінжинірингу; аналізування моделі бізнес-процесів підприємства у проекті реінжинірингу на альтернативних засадах; оцінка результативності реінжинірингу бізнес-процесів.

Відтак, *робоча гіпотеза дисертації* має вагомі аргументи на підтримку.

У третьому розділі – «Організаційне та методичне забезпечення оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах» – розроблено: наукове підґрунтя комплексного оцінювання та індикативний моніторинг реінжинірингу; функціональну модель, організаційне забезпечення та систему показників для комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активних промислових підприємств.

Запропоноване комплексне оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах, що спирається на розроблені автором наукові засади (рис. 3), функціональне наповнення та організаційне забезпечення, супроводжується індикативним моніторингом.

За запропонованим підходом оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства має інтегруватися з комплексним економічним оцінюванням та моніторингом, передбаченим програмою безперервного вдосконалення бізнес-процесів, утворюючи завершений цикл комплексного економічного оцінювання та моніторингу.

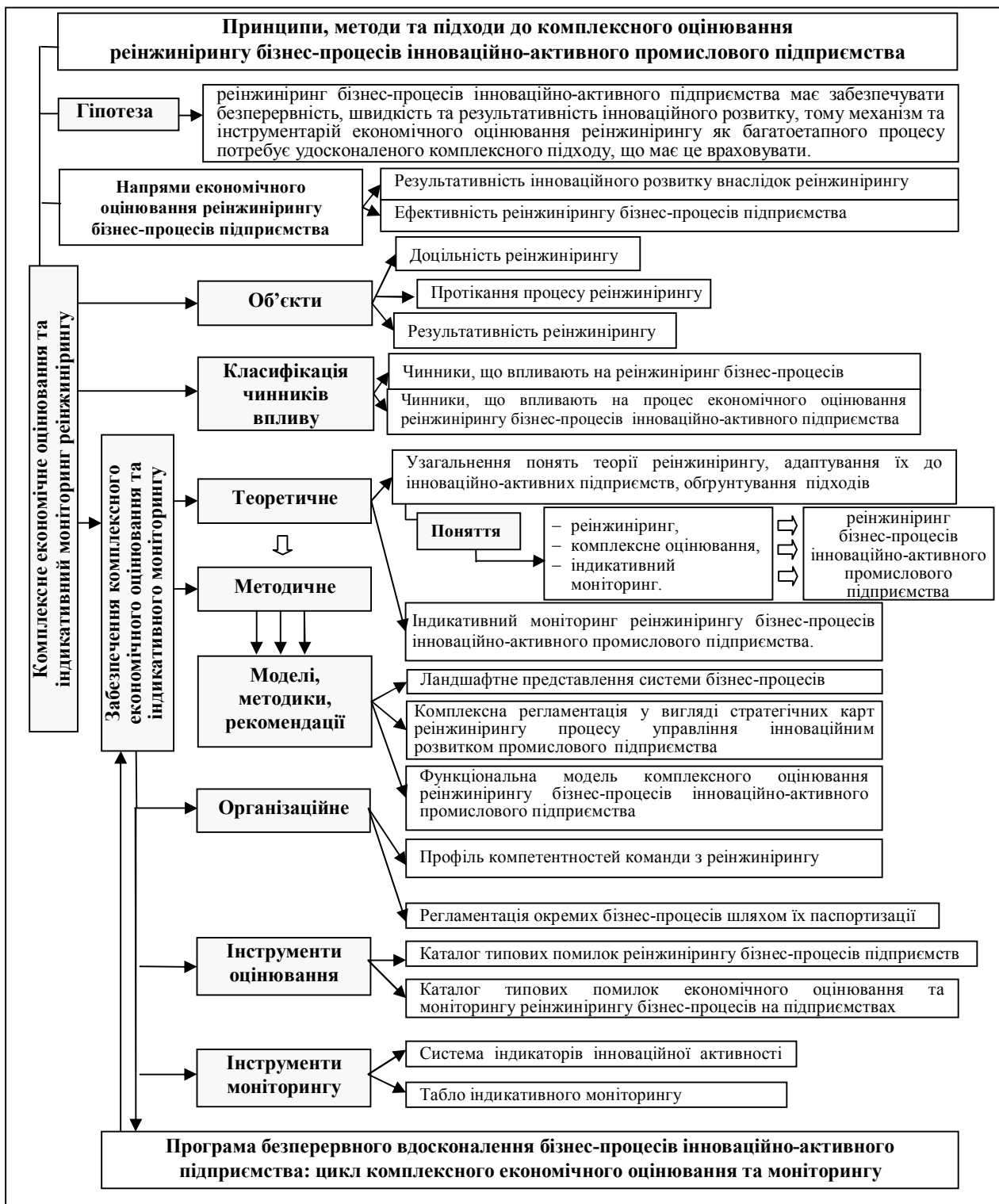

Рисунок 3 – Наукові засади комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства

Функціональне наповнення комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства відображує його функціональна модель (рис. 4). Модель охоплює функції: діагностичну, попереджувально-аналітичну, адміністративно-регуляторну, аналітично-планувальну, попереднього відбору альтернативних варіантів реінжинірингу,

опрацювання вихідних даних по окремим альтернативним варіантам проектів реінжинірингу, варіативного формування інтегральних цілей та цільових функцій, остаточного відбору проекту. Вони утворюють функціональний контур оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів підприємства. При цьому набуватиме суттєвих змін аналітична, контрольна та інноваційна функції.

Рисунок 4 – Функціональна модель комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів для інноваційно-активного промислового підприємства

Організаційне забезпечення комплексного економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на підприємствах складають тимчасові та постійні організаційні структури. Обов'язковою є команда з реінжинірингу, здатна самостійно охопити потрібний функціонал повністю. Інші утворення варіативні, їх існування залежить від ресурсного забезпечення, цілей та глибини реінжинірингу. Інноваційно-активному промислового підприємству доцільно створити тимчасові структурні утворення з консалтингу змін та інноваційної діяльності, об'єднати інноваторів у креативні групи з інноваційного пошуку.

Організаційне забезпечення комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів має вирішити важливі завдання щодо: а) компетентнісної формалізації оцінювання визначенням профілю компетентностей команди з реінжинірингу; б) функціонального, організаційного розподілу відповідальності з реінжинірингу персоналу підприємства та його оцінювання, в) формалізація

подання результатів оцінювання та паспортизації бізнес-процесів.

Реінжиніринг бізнес-процесу «Управління інтелектуальною власністю» ТОВ НВЦ «Економінформ» передбачає експериментальну перевірку інноваційної ідеї та закріплення на неї авторського права (табл. 2) представлено на прикладі удосконалення технологічно-організаційної зміни процесу розрахункового обслуговування пасажирських перевезень із застосуванням смарт-технологій та нового обладнання транспортних засобів.

Таблиця 2 – Паспорт бізнес-процесу управління: «Управління інтелектуальною власністю» ТОВ Науково-виробничий центр «Економінформ»

Параметр		Значення
1. Найменування процесу		Управління інтелектуальною власністю.
2. Індекс		1.2.6
3. Призначення		Захист інтелектуальної власності.
4. Результати		Авторське свідоцтво, патент.
5. Входи бізнес-процесу	матеріальні	Обладнання транспортного засобу для розрахунку пасажирів за перевезення.
	нематеріальні	Інноваційна ідея.
	інформаційні	Технічні креслення, розрахунки результату інноваційного обслуговування пасажирів.
6. Виходи бізнес-процесу	матеріальні	-
	нематеріальні	Ідея щодо коригування інновації.
	інформаційні	Специфікація процесу обслуговування, авторське свідоцтво.
7. Власник бізнес-процесу		Технологічне бюро.
8. Учасники	персонал	Технолог, економіст-аналітик, касир, водій маршруту.
	засоби реалізації	1 ПК, телефон, факс, система GPS-навігації, 1 транспортний засіб, фактичне перевезення пасажирів.
9. Споживач		Водій, контролер.
10. Постачальник		-
11. Місце у системі бізнес-процесів	попередній процес	Попередній інноваційний пошук.
	наступний процес	Експеримент.
12. Записи у ході виконання процесу		Позначки про відхилення витрат пасажиропотоку, часу перевезення від контрольних дат.

Формат паспорту універсальний для опису основних, допоміжних, організаційних бізнес-процесів, оцінювання відхилень і тенденцій змін після реінжинірингу. Складність реінжинірингу та його оцінювання вимагає наявності інтегрованих компетентностей, що мають складну знаннево-навичкову основу. Більшість з них набуває критичності на трьох останніх стадіях реінжинірингу: реалізація проекту реінжинірингу та її моніторинг; оцінка результативності реінжинірингу бізнес-процесів; впровадження програми безперервного вдосконалення бізнес-процесів. Це відбувається внаслідок насиченості процесів аналітичними операціями, деколи більшою тривалістю стадій, можливістю виправити помилки попереднього етапу.

Типові помилки реінжинірингу бізнес-процесів на 35 підприємствах (дані 2015 р.), з виділенням тих, що притаманні 29 інноваційно-активним промисловим підприємствам (дані 2015 р.), зведено у табл. 3.

Таблиця 3 – Каталог типових помилок реінжинірингу бізнес-процесів на підприємствах

Зміст помилки	Розповсюдженість помилок (підприємства): всі/ інноваційно-активні підприємства, % (од)	Причина виникнення помилки
1. Спроби покращити існуючий процес замість перепроєктування.	85,7% (30) / 58,6% (17)	– ресурсні обмеження; – уникнення певних ризиків;
2. Орієнтація на перепроєктування бізнес-процесів без інших змін.	31,0% (9) / 41,4% (12)	
3. Реорганізація бізнес-процесів знизу вгору.	74,3% (26) / 58,6% (17)	– некомпетентність персоналу;
4. Недостатня концентрація зусиль і ресурсів на бізнес-процесах.	37,1% (13) / 37,9% (11)	– неадекватне планування; – нестача вхідної інформації;
5. Недооцінка стратегічних перспектив змін і прагнення до локального успіху.	57,0% (20) / 58,6% (17)	– ресурсні обмеження; – уникнення ризиків; – нестача інформації; – некомпетентність персоналу;
6. Недостатнє виділення ресурсів на реінжиніринг.	88,6% (31) / 82,8% (24)	– ресурсні обмеження;
7. Недооцінка ролі цінностей, культурних традицій, організаційного клімату, переконань виконавців.	37,1% (13) / 27,6% (8)	– некомпетентність персоналу; – нестача вхідної інформації;
8. Передчасне завершення реінжинірингу при появі перших успіхів або труднощів.	68,6% (24) / 65,5% (19)	– некомпетентність персоналу;
9. Призначення керівником команди реінжинірингу особу, що погано знається в суті і застосуванні методу.	57,0% (20) / 58,6% (17)	– нестача кваліфікованого персоналу; – особистісні мотиви;
10. Концентрація виключно на задумах, а не їх реалізації.	25,7% (9) / 41,4% (12)	– некомпетентність персоналу;
11. Збереження статус-кво (спроба не образити персонал).	31,4% (11) / 20,7% (6)	– потенційний опір персоналу інноваціям.

Як бачимо, розповсюдженість помилок розрізняється, проте недостатнє виділення ресурсів на реінжиніринг віднесено до основних помилок у обох угруповань підприємств: 88,6% (31) – група «всі промислові підприємства: 35» та / 82,8% (24) – група «інноваційно-активні підприємства: 29».

Профіль компетентностей команди з реінжинірингу формується за їх сутністю та критичністю. За сутністю виділяються професійні, функціональні, інтелектуальні інформаційно-методичні, особистісні, соціальні компетентності.

Об'єктами оцінювання на підприємстві завжди є три групи необхідних компетентностей, що здійснюють на оцінювання впливи: а) несуттєвий; б) важливий; в) критичний, що відповідає найвищому рівню впливу.

Для оцінювання управлінських компетентностей команди з реінжинірингу пропонується часова регламентація процедур та об'єктів оцінювання (табл. 4), яка дозволяє визначити знання персоналом проблем підприємства, його діяльність у команді.

Таблиця 4 – Критерії вимірювання управлінських компетентностей учасника команди з реінжинірингу

Результат оцінки	Критерії діяльності персоналу
1. Занадто рано оцінювати	Короткий термін роботи у команді (<1 місяця). Дана компетентність не підтвердилася внаслідок незавершеності процедур або циклу робіт.
2. Не відповідає очікуваному	Не виконує більшості обов'язків. Має поліпшити роботу або відповідні дії апарату управління, до розірвання контракту (угоди).
3. Потребує вдосконалення	Досягає цілей за мінімальними стандартними процедурами або роботами.
4. Відповідає очікуваному	Відповідає стандартним вимогам роботи, компетентності та послідовності продуктивності та якості своєї роботи.
5. Вище очікуваного	Досягнення набагато вище, ніж вимоги регламентів та посадової інструкції, ніж робота інших учасників.

Економічне оцінювання доцільності і результативності проведення реінжинірингу на інноваційно-активних підприємствах має відмінності, тому що процеси, пов'язані із різними інноваціями, знаходяться на різних етапах інноваційного процесу, мають різні інноваційні цілі. Тому економічна ефективність – не єдиний показник доцільності, бо одночасно може відрізнитися за рівнем її досягнення, не відповідати інноваційним цілям.

Зокрема, для оцінки результативності бізнес-процесів застосовується низка показників, вісім з яких наведено у табл. 5.

Таблиця 5 – Оцінка результативності бізнес-процесів вибірки підприємств за 2014-2015 рр.

Показник	Нормативне значення	ТОВ НВЦ «Економ-інформ»		ТОВ «ХК Микрон»		ТОВ «Одеське шляхо-будівельне управління»		ТОВ «Ростдо-рострой»		ПАТ «Північ-транс»	
		2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
1. Інтегральний показник прибутку	Більше 1	0,75	1,55	1,17	1,47	0,94	1,32	1,08	1,46	1,02	1,31
2. Ймовірність банкрутства згідно до Z-рахунку Альтмана	Більше 2,9	1,21	4,28	1,84	17,22	11,2	15,1	2,53	4,09	3,05	3,58
3. Рівень економічної безпеки за моделлю R	Більше 0,42	0,32	1,45	0,72	4,01	0,4	0,92	98,7	61,02	0,92	0,88
4. Ймовірність банкрутства згідно з УДФ	Більше 2	0,63	5,84	-1,5	1,33	5,4	4,07	10,9	15,9	19,2	21,07
5. Інтегральний показник тривалості бізнес-процесу	Не більше 1	1,22	0,56	1,51	0,78	1,08	0,92	1,01	0,88	1,1	0,88
6. Інтегральний показник трудомісткості	Не більше 1	1,05	0,84	1,41	0,95	1,23	0,87	1,07	0,87	1	0,79
7. Абсолютна ефективність, %	Більше 100%	117	182	128	207,3	115	191	101	133,6	99	154,2
8. Коефіцієнт впровадження інновацій	Не менш 15%	0	14,5	11	24	10,1	19,2	9,4	13,8	10,9	15

Оцінювання ризиків та моніторинг їх динаміки необхідні для встановлення як показників доцільності реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активному підприємстві, так і ймовірності збитків від реінжинірингу (табл. 6).

Таблиця 6 – Інтегральна оцінка загального впливу ризиків на підприємствах та інноваційно-активних підприємствах (*)

Підприємство	Нормована комплексна оцінка ризиків		Вага ступеня впливу ризиків		Нормована інтегральна оцінка (інтегральний показник ризику)	Ранг
	зовнішніх	внутрішніх	зовнішніх	внутрішніх		
1. ТОВ «ХК Мікрон»*	3,0	1,9	0,4	0,6	2,3	2
2. ТОВ НВЦ «Економінформ»*	3,0	2,0	0,6	0,4	2,6	5
3. ТОВ «Ростдорстрой»	3,5	2,4	0,5	0,5	3,0	7
4. ТОВ «Одеське шляхо-будівельне управління»	4,0	2,7	0,5	0,5	3,4	9
5. ПАТ «Північтранс»*	3,0	1,8	0,6	0,4	2,5	4

Індикативний моніторинг реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства – це система збору, обробки, зберігання і подання вибіркової інформації про поточні характеристики та кінцеві результати етапів реінжинірингу бізнес-процесів, прогнозування на її основі його наслідків та наукове обґрунтування рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо коригування реінжинірингу з врахуванням специфіки інноваційної діяльності та інноваційного розвитку підприємства.

Моніторинг та оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів підприємствах мають три окремі періоди, прив'язані до періодизації процесу реінжинірингу в цілому та до завершення його оцінювання. Це: а) початок впровадження (попередній етап); б) здійснення реінжинірингу; в) завершальний етап (на плановану дату його закінчення). Кожен з етапів має особливості об'єкту, методів і методик оцінювання, системи показників.

Оцінювання та моніторинг реінжинірингу бізнес-процесів як виду управлінської діяльності на підприємствах мають відмінності, які потрібно врахувати в їх цілеполяганні, послідовності виконання, компетентністному забезпеченні, у складі показників з відповідним формуванням аналітичного інструментарію та інформаційних джерел. Оцінювання та моніторинг можливі як на рівні окремого бізнес-процесу підприємства, так і на рівні їх системи. Запропоновані методичні підходи дозволяють це зробити.

Систему індикаторів для моніторингу кількісних та якісних змін інноваційної активності підприємства наочно подано у табличній формі як *табло індикативного моніторингу показників інноваційної діяльності підприємства*. Пропонується виділити *дві групи показників*: абсолютні та відносні, засновані на даних як фінансового і статистичного обліку та звітності, так і попередніх розрахунках. Відмінності між ними полягають в прийнятих одиницям виміру, а також в методі та джерелі інформації для їх розрахунку.

Принципами відбору показників до *табло індикативного моніторингу* були: а) наявність типових інформаційних джерел та їх облікова забезпеченість, б) однозначність тлумачення змін, в) наочність показнику та відсутність надмірної деталізації його розрахунку, можливість порівняння у динаміці.

Узагальнено цільові розбіжності між оцінюванням ефективності реінжинірингу окремого бізнес-процесу та реінжинірингу бізнес-процесів

інноваційно-активного підприємства в цілому: метою першого є пошук відповідей на локальні питання (чи приводить процес до бажаного результату; наскільки добре результат процесу задовольняє потреби одержувача), метою другого – на глобальні (як досягти стратегічних цілей інноваційної діяльності підприємства з найкращими результатами, яким чином забезпечити процес безперервного вдосконалення).

Це враховано при розробленні системи показників комплексного оцінювання реінжинірингу, яка містить *три блоки показників*, призначених для оцінки: *доцільності реінжинірингу*, яка визначається його необхідністю; *процесу протікання реінжинірингу* на дотримання вимог, обмежень, планів; *результатів проведення реінжинірингу*, до яких віднесено результативність інноваційного розвитку та ефективність реінжинірингу, визначені шляхом оцінювання досягнення цілей та економічних результатів реінжинірингу, відповідності результатів заданим вимогам інноваційного розвитку.

Комплексна апробація розроблених методичних підходів та рекомендацій запропонованого підходу довела їх здатність врахувати безперервність, швидкість та результативність інноваційного розвитку при економічному оцінюванні реінжинірингу, що підтвердило робочу гіпотезу дисертації.

ВИСНОВКИ

В дисертації наведене теоретичне узагальнення і запропоноване нове вирішення актуального *наукового завдання* щодо розроблення теоретико-методичних положень щодо комплексного економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активних підприємств і рекомендацій щодо його застосування на промислових підприємствах. Всі задачі розв'язано, сформульовано такі висновки і рекомендації:

1. Дослідження ретроспективи теоретичних засад реінжинірингу бізнес-процесів дозволило визначити й обґрунтувати його змістовність та особливості для інноваційно-активних промислових підприємств. Обґрунтовано, що *реінжиніринг бізнес-процесів* є технологією управління, яка інтегрує новітні інформаційні технології та потенціал персоналу, а його *особливостями на інноваційно-активних підприємствах є: по-перше*, належність бізнес-процесів підприємства водночас до двох механізмів: формування споживчої цінності перетворенням ресурсів та інноваційного розвитку, *по-друге*, інноваційна спрямованість.

2. Розроблено *класифікацію чинників, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів на підприємстві, що містить* ознаки трьох типів: що висвітлюють сутність реінжинірингу; пов'язані з особливостями середовища, де він проводитиметься; пов'язані з реінжинірингом як технологією управління, а також рольову характеристику чинників для інноваційно-активних промислових підприємств. Це дозволяє виділити чинники, що визначають особливості зовнішнього та внутрішнього середовища, змістовні ознаки, що впливають із сутності реінжинірингу як технології управління, поєднати традиційний та новітні підходи до групування чинників.

3. За результатами аналізу стану та розвитку вітчизняних інноваційно-активних промислових підприємств систематизовано передумови, перешкоди та особливості запровадження на них реінжинірингу для управління безперервним вдосконаленням, обґрунтовано реінжиніринг як складову інноваційного процесу. Доцільність реінжинірингу підтвердила й висока ступінь ймовірності банкрутства вибірки промислових підприємств.

4. Досліджено основні підходи, моделі і методи оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів. Їх порівняльний аналіз довів, що підходів, моделей та методів на сьогодні є значна кількість, тому складно обрати з них оптимальні. Оцінено їх застосовність до інноваційно-активних промислових підприємств за впливом на результативність інноваційного розвитку, ступенем досягнення його мети та дотримання траєкторії руху інноваційно-активного промислового підприємства як системи бізнес-процесів до мети інноваційного розвитку.

5. Надано змістовну характеристику комплексного економічного оцінювання та індикативного моніторингу реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах. Обґрунтовано їх наукові засади та складові, що дозволило врахувати особливості інноваційно-активних промислових підприємств, розширити коло об'єктів індикативного моніторингу і оцінювання реінжинірингу за рахунок процесів та явищ, що його супроводжують та сприяють інноваційному розвитку підприємства.

6. Розроблено *функціональну модель комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства*, яка структурує його функціональний контур та спирається на варіативне *організаційне забезпечення* і компетентнісну формалізацію оцінювання. Це дозволило розробити профіль компетентностей команди з реінжинірингу, функціональний і організаційний розподіл відповідальності персоналу підприємства, регламентувати паспортизацію бізнес-процесів, запропонувати каталог типових помилок реінжинірингу.

7. Автором розроблено *методичні підходи та рекомендації щодо економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активних промислових підприємств та відповідну систему показників-індикаторів*. Їх відмінністю є комплексний характер, що поєднує оцінку реінжинірингу окремого бізнес-процесу підприємства та оцінку реінжинірингу системи бізнес-процесів. Розроблена *система показників* містить показники-індикатори інноваційного спрямування, а *індикативний моніторинг* розповсюджується на період після реінжинірингу, застосовуючи табло показників інноваційної діяльності підприємства для спостереження за процесом безперервного вдосконалення.

Запропоновані та обґрунтовані наукові підходи до комплексного економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активних підприємств, а також розроблені на його основі методичні положення і рекомендації щодо його застосування на промислових підприємствах, утворюють комплекс управлінських інструментів, які удосконалюють процес управління підприємством, підвищують ефективність і обґрунтованість управлінських рішень з реінжинірингу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Монографії

1. Мироненко К.С. Економічне оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних підприємствах та його інструментальне забезпечення: [моногр.] / К.С. Мироненко, С.В. Філіппова. – Одеса: ОНПУ, ФОП Бондаренко М.О., 2016. – 257 с. (12,3 д.а., особистий внесок здобувача: теоретико-методичний базис економічного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів та рекомендацій щодо його впровадження на інноваційно-активних підприємствах – 9,64 д.а.).

2. Innovativeness and entrepreneurship Clusters. Management Good practices in the World [Monog.] / [K.S. Myronenko, O.V. Stanislavuk, O.M. Kovalenko etc]. – Lublin: Lublin University of Technology, 2014. – С. 115-123. (0,54 д.а., особистий внесок здобувача: дослідження проблемних аспектів розвитку інноваційної діяльності промислових підприємств в розділі 9 «Problem aspects of innovative activity of industrial enterprises» – 0,27 д.а.).

3. Конкурентоспроможність підприємств в умовах ринкової економіки: у 3-х томах: Том 2: Теоретико-методологічні основи конкурентоспроможності: [моногр.] / [К.С. Мироненко, В.І. Гавриш, О.М. Япенко, В.І. Перебийніс, ін.]; за заг. ред. В.С. Ніценка, О.В. Захарченка, М.А. Зайця. – Одеса: ВМВ, 2015. – 174 с. (10,13 д.а., особистий внесок здобувача: п. 2.2 – визначено конкурентні переваги підприємства в умовах інноваційного розвитку – 0,4 д.а.).

Статті у наукових фахових виданнях України

4. Мироненко К.С. Ключевые аспекты внедрения ERP-систем на инновационно-активных промышленных предприятиях / К.С. Мироненко, А.М. Коваленко, Е.В. Станиславик // Науковий вісник: зб. наук. праць. – Одеса, 2014. – Вип. 6 (214). – С. 83-94. (0,33 д.а., особистий внесок здобувача: досліджені особливості ERP-систем, запропоновані засоби та варіанти її впровадження на інноваційно-активних промислових підприємствах – 0,16 д.а.). *Індексується і реферується в міжнародних базах даних: Google Scholar (США), Social Science Open Access Repository (Німеччина), Порталус (Росія).*

5. Мироненко К.С. Особенности реинжиниринга бизнес-процессов современного промышленного предприятия / К.С. Мироненко // Економічний форум. – Луцьк: Вид-во Луцького національного технічного університету, 2015. – № 4. – С. 282-287. (0,56 д.а.). *Індексується і реферується в міжнародних базах даних РИНЦ (Росія); Index Copernicus (Польща); Ulrich's Periodicals Directory (США).*

6. Мироненко К.С. Роль реинжиниринга бизнес-процессов в управлении стратегическими изменениями / К.С. Мироненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 8/1. – С. 18-21. (0,42 д.а.). *Індексується і реферується в міжнародній базі даних Index Copernicus (Польща).*

7. Мироненко К.С. Оцінка економічної ефективності реінжинірингу бізнес-процесів на промисловому підприємстві / К.С. Мироненко // Економіка. Фінанси.

Право. – 2016. – № 5/2. – С. 51-56. (0,62 д.а.). *Індексується і реферується в міжнародній базі даних Index Copernicus (Польща).*

8. Мироненко К.С. Економічні ризики при проведенні реінжинірингу бізнес-процесів на промислових підприємствах / К.С. Мироненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 6/1. – С.29-36. (0,92 д.а.). *Індексується і реферується в міжнародній базі даних Index Copernicus (Польща).*

2. Опубліковані праці, які додатково відображають результати дисертації **Матеріали наукових конференцій**

9. Мироненко К.С. Задачи формирования информации при осуществлении бенчмаркинга : Матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. [«Наука и образование»], (Прага, 27.12.2013-05.01.2014 р.) / К.С. Мироненко, – Прага: Publishing House «Education and Science» s.r.o, 2014. – Т.10 – С. 26-28. (0,11 д.а.).

10. Мироненко К.С. Стратегічний аналіз в оцінці розвитку виробничого потенціалу підприємства : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Економіка: Реалії часу і перспективи»], (Одеса, 20-21 лютого 2014 р.) / К.С. Мироненко, – Одеса: Одеський національний політехнічний університет, 2014. – Т. II – С. 72-74. (0,23 д.а.).

11. Мироненко К.С. Контроль над изменениями бизнес-процессов при осуществлении реинжиниринга производства : Матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. [«Фундаментальная и прикладная наука – 2014»], (м.Шеффілд, 30 жовтня – 7 листопада 2014 р.) / К.С. Мироненко. – Шеффілд: Science and education LTD, 2014. – Т.3. – С. 14-15. (0,11 д.а.).

12. Мироненко К.С. Crisis reengineering and development reengineering as a tool for achieving strong competitive advantage : Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [«Економіка і управління в умовах глобалізації»], (м.Кривий Ріг, 21 травня 2015 р.) / К.С. Мироненко. – м. Кривий Ріг: Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, 2015. – С. 56-57. (0,11 д.а.).

13. Мироненко К.С. Интегральная модель оцінки результативності проведення реінжинірингу бізнес-процесів : Матеріали I міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [«Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо- та макрорівнях»], (Одеса, 5 червня 2015 р.) / К.С. Мироненко, С.В. Філіппова, – Одеса: Одеський національний політехнічний університет, 2015. – Т.1 – С. 114-115. (0,11 д.а.).

14. Мироненко К.С. Новітні технології при застосуванні реінжинірингу бізнес процесів : Матеріали II міжнар. науково-практ. конф. [«Економіка: реалії часу і перспективи»], (Одеса, 7-11 вересня 2015 р.) / К.С. Мироненко. – Одеса: Одеський національний політехнічний університет, 2015. – Т.1 – С. 147-148. (0,11 д.а.).

15. Мироненко К.С. Роль інформації у реінжинірингу бізнес-процесів промислового підприємства : Матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. [«Наука и образование»], (Прага, 22.12.2015-30.12.2015 р.) / К.С. Мироненко. – Прага: Publishing House «Education and Science» s.r.o, 2015. – Т.3 – С. 41-44. (0,18 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Мироненко Крістіна Сергіївна. Економічне оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Одеський національний політехнічний університет, Одеса, 2017.

Досліджено ретроспективу утворення реінжинірингу бізнес-процесів як технології управління, визначено й обґрунтовано його змістовність та особливості для інноваційно-активних підприємств. Класифіковано чинники, що впливають на реінжиніринг бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства. Проаналізовано передумови запровадження реінжинірингу бізнес-процесів на вітчизняних промислових підприємствах, обґрунтовано основні перешкоди та напрями. Досліджено основні підходи, моделі і методи оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів, обґрунтовано їх застосовність для інноваційно-активних промислових підприємств. Надано змістовну характеристику комплексного економічного оцінювання та індикативного моніторингу реінжинірингу бізнес-процесів на інноваційно-активних промислових підприємствах, обґрунтувати їх наукові засади та складові. Розроблено функціональну модель, організаційне забезпечення та формалізацію комплексного оцінювання реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активного промислового підприємства.

Розроблено методичні підходи до комплексного оцінювання та індикативного моніторингу реінжинірингу бізнес-процесів інноваційно-активних промислових підприємств та відповідну систему показників-індикаторів.

Ключові слова: промислові підприємства, економічне оцінювання, реінжиніринг, бізнес-процес, інноваційна діяльність, моделі, методи оцінювання, моніторинг, функціональна модель, організаційне забезпечення, показники-індикатори.

АННОТАЦИЯ

Мироненко Кристина Сергеевна. Экономическое оценивание реинжиниринга бизнес-процессов на инновационно-активных промышленных предприятиях. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Одесский национальный политехнический университет, Одесса, 2017.

В диссертации исследованы теоретические основы экономической оценки результативности реинжиниринга бизнес-процессов и разработаны методические подходы и рекомендаций по ее внедрению на инновационно-активных предприятиях.

Обоснована экономическая целесообразность внедрения реинжиниринга на

отечественных предприятиях. Систематизованы предпосылки, препятствий и особенности реализации его проекта на отечественных инновационно-активных промышленных предприятиях для управления непрерывным совершенствованием и обоснованием их реинжиниринга как составной части инновационного процесса.

Разработана классификация факторов, влияющих на реинжиниринг бизнес-процессов на предприятии. Ее отличиями являются: выделение признаков трех типов (освещающих сущность реинжиниринга; связанных с особенностями среды, где он будет проводиться; связанных с реинжинирингом как технологией управления) б) ролевая характеристика факторов для инновационно-активных промышленных предприятий;

Обоснован научно-теоретический базис экономической оценки реинжиниринга бизнес-процессов предприятия. Его особенностями являются: а) учет особенности инновационно-активных промышленных предприятий, б) расширенная характеристика комплексного экономического оценивания реинжиниринга их бизнес-процессов, интегрированного с индикативным мониторингом, в) расширение круга объектов мониторинга и оценки реинжиниринга за счет сопровождающих процессов и явлений. К последним относятся: управленческие компетентности команды по реинжинирингу, ее обеспеченность ресурсами и полномочиями; факторы влияния на реинжиниринг; обслуживающие процессы и виды управленческой деятельности; ошибки реинжиниринга, его экономической оценки и индикативного мониторинга.

Предложена экономическая оценка реинжиниринга бизнес-процессов на предприятиях, отличительными чертами которой являются: адаптация подходов, моделей и методов к инновационно-активным промышленным предприятиям по критериям их применимости и влиянию на результативность инновационного развития предприятия, а также добавления к критериям эффективности реинжиниринга: а) степени достижения его цели и б) соблюдения траектории движения инновационно-активного промышленного предприятия как системы бизнес-процессов с целью инновационного развития.

Дополнена функционально-организационная характеристика оценки реинжиниринга бизнес-процессов в части: а) обоснования вариативности его организационного обеспечения по критерию времени существования и обоснование целесообразности длительного функционирования команды реинжиниринга, б) разработки функциональной модели комплексной оценки реинжиниринга бизнес-процессов для инновационно-активного промышленного предприятия, которая структурирует его функциональный контур, в) компетентностной формализации оценки и определения профиля компетенций команды реинжиниринга; г) функционального и организационного распределения ответственности по реинжинирингу персонала предприятия и его оценки, д) включения в круг его задач оценки паспортизации бизнес-процессов.

Дополнены теоретические основы реинжиниринга бизнес-процессов предприятия. Авторская позиция определяет реинжиниринг бизнес-процессов как технологию управления, которая интегрирует новые информационные технологии и потенциал персонала. Особенности реинжиниринга бизнес-процессов инновационно-активных предприятий являются: а) их принадлежность

одновременно к двум механизмам: к механизму формирования потребительской ценности преобразованием ресурсов и к механизму инновационного развития, б) инновационная направленность реинжиниринга.

Разработано инструментально-методическое обеспечение процесса этапной оценки реинжиниринга бизнес-процессов промышленных предприятий. Авторский методический подход отличается комплексным характером, оценивая реинжиниринг и отдельного бизнес-процесса инновационно-активного предприятия, и системы всех бизнес-процессов. Разработана система показателей, которая содержит показатели-индикаторы инновационной активности, инновационного потенциала и эффективности инноваций предприятий. Индикативный мониторинг охватывает период после реинжиниринга и применяет табло показателей инновационных деятельности предприятия.

Ключевые слова: промышленные предприятия, экономическое оценивание, реинжиниринг бизнес-процесс, инновационная деятельность, модели, методы оценки, мониторинг, функциональная модель, организационное обеспечение, показатели-индикаторы.

SUMMARY

Myronenko Kristina Serhiivna. Economic evaluation of business process reengineering at innovation active industrial enterprises. – Manuscript.

The thesis for a scientific degree of candidate of Economic Sciences on the speciality 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (According to the Types of Economic Activities). – Odessa National Polytechnic University, Odessa, 2017.

The retrospective of the formation of reengineering of business processes as a management technology has been researched; its content and features for innovative-active enterprises have been determined and substantiated. The factors influencing the reengineering of business processes of the innovation-active industrial enterprise are classified. The preconditions of introduction of reengineering of business processes at domestic industrial enterprises are analyzed, grounding of the main obstacles and directions. The basic approaches, models and methods of evaluation of business process reengineering are investigated; their applicability for innovative-active industrial enterprises is substantiated.

The content description of integrated economic evaluation and indicative monitoring of business process reengineering at innovative and active industrial enterprises is provided, and their scientific principles and components are substantiated. The functional model, organizational support and formalization of the complex evaluation of business process reengineering of the innovative-active industrial enterprise are developed. The methodical approaches to complex assessment and indicative monitoring of business process reengineering of innovative-active industrial enterprises and the corresponding indicator-indicator system are developed.

Keywords: industrial enterprises, economic evaluation, reengineering, business process, innovation activity, models, estimation methods, monitoring, functional model, organizational support, indicators.